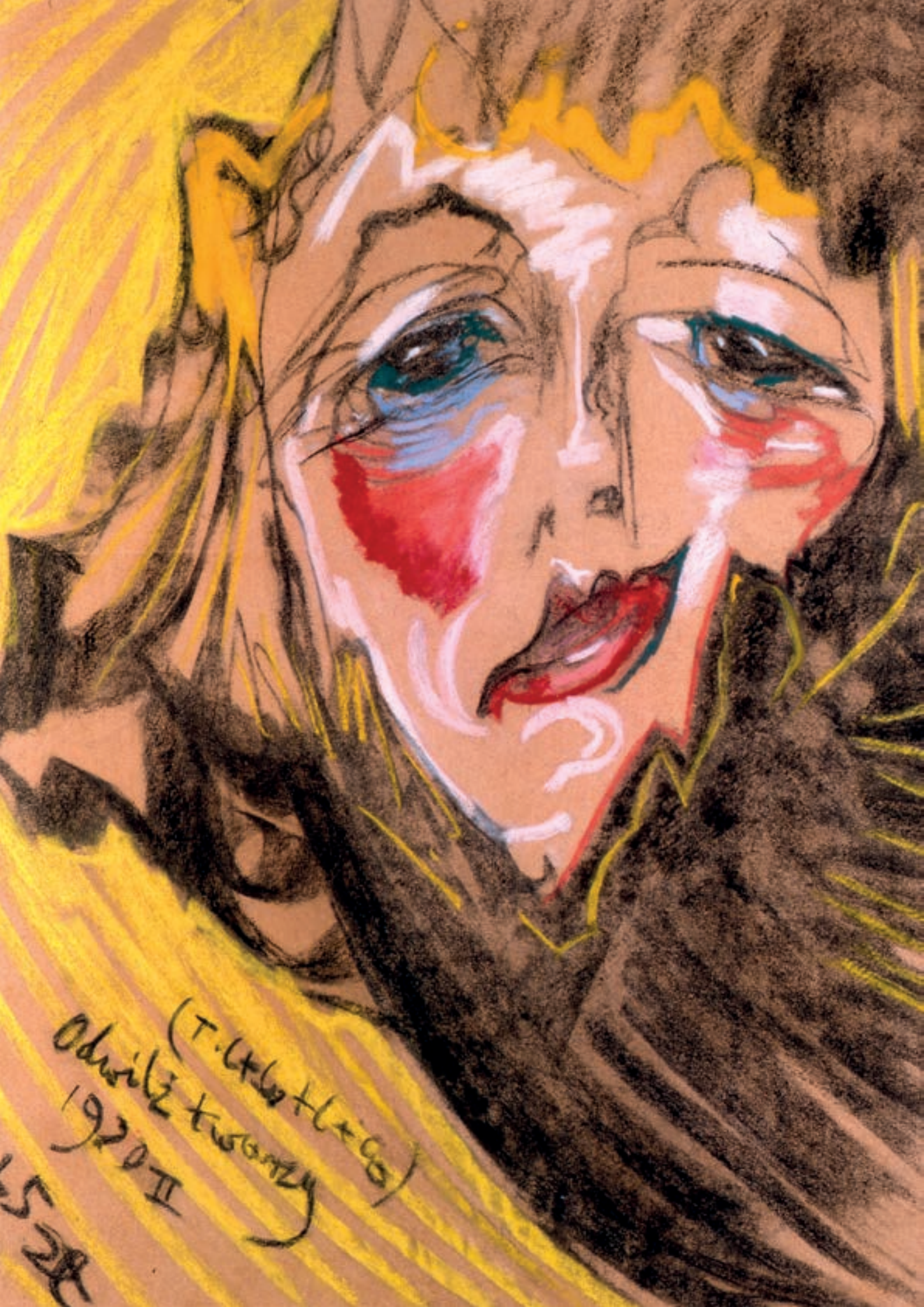

KOPIERNIK

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE POLJSKA KULTURNA UDRUGA

Występy „Wisły”
Spektakle „Obserwatorium”
Imieniny Stanisława
Makłowicz w Zagrzebiu
Józef Piłsudski

Drodzy Kopernikanie!

Trudno było wybrać temat tego numeru. Bezspornie ważny jest maj, gdyż w tym roku przypadła 100 rocznica zamachu majowego, o którym przeczytacie w tekście prof. Magdaleny Najbar-Agičić. Bardzo aktywna była nasza grupa wokalna „Wisła”, która miała wiele koncertów, w tym jeden w Wenecji. O wszystkich występach grupy napisała dla Was w *Kronice Wydarzeń* Krystyna Simić. Kopernikańska grupa teatralna „Obserwatorium” zaprezentowała dwa przedstawienia w Rijece w teatrze RI. To był jej pierwszy występ gościnny poza Zagrzebiem.

Odbyły się dwa zupełnie nowe wydarzenia: *Imieniny Stanisława. Spotkanie 1* oraz wystawa w kolorze pruskiego błękitu i przygaszonych beży i brązów, czyli *Tam, gdzie mnie nie ma* – cyjanotypie Izy Kavedžija. Do obu wydarzeń powrócimy w specjalnym numerze „Kopernika”, który będzie im poświęcony, więc teraz podajemy tylko krótkie informacje.

Odwiedził nas znany kucharz i osobowość medialna Robert Małkowicz, w DKF-ie dyskutowaliśmy o ciekawych, ale czasem bardzo trudnych filmach, prof. Dalibor Blažina zapoznał nas z twórczością Lea Lipskiego i przetłumaczył na chorwacki jego mini powieść *Piotruś*. Kilka słów napisała specjalnie dla „Kopernika” Japonka Momo Yano, ucząca się m.in. języka polskiego.

Wspominaliśmy też podczas wzruszającego spotkania p. Walentynę Lončarić z okazji piątej rocznicy jej śmierci. W związku z tym, tradycyjnie na końcu numeru znajdziecie tekst o charakterze wspomnieniowo-komemoracyjnym, tym razem dotyczący p. Walentyny, autorstwa wieloletniej członkini i prowadzącej grupę „Wisła”, czyli Janiny Wojtyny-Welle.

Miłej lektury!

Redaktor(ka) naczelna
Małgorzata Vražić

Na okładkach wewnętrznych pastele autorstwa S.I. Witkiewicza za zbiorów Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku:

1. Portret Neny Stachurskiej, *Odwilż twarz*, II 1930, pastel, papier; 63x48 cm; nr inw. MPŚ-M/134.
2. Portret Marii Nawrockiej, II 1926, pastel, papier; 64x47 cm; nr inw. MPŚ-M/701.

Na okładce tytułowej kadr z animacji autorstwa Karoliny Rozpędowskiej z Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

Święcenie pokarmów

Nasza kopernikańska Wielkanoc odbyła się nieco wcześniej, o czym pisaliśmy w *Kronice wydarzeń* w pierwszym numerze „Kopernika”. Natomiast 4 kwietnia o godz. 12.00 w kościele na Borovju odbyło się tradycyjne święcenie pokarmów wielkanocnych. To część polskiej tradycji, która jest dla nas ważna, a która nigdzie (nawet w bliskiej nam kulturowo Chorwacji) nie wygląda tak samo jak w Polsce.

DKF spotkanie XVIII (10 kwietnia)

Osiemnaste już spotkanie DKF-u dotyczyło bardzo osobistego filmu *Wszystko na sprzedaż* w reż. Andrzeja Wajdy z 1969 r. Film portretuje ówczesne środowisko filmowe i opowiada o utracie przyjaciela i wielkiego aktora-fenomenu, czyli Zbigniewa Cybulskiego, który zginął w 1967 r., w wyniku nieszczęśliwego wypadku, wskazując do pociągu na dworcu we Wrocławiu.

Uskrsni blagoslov hrane

Naš kopernikanski Uskrs dogodio se nešto ranije, o čemu smo pisali u *Kronici događaja* u prvom broju *Kopernika*. Dana 4. travnja u 12:00 sati u crkvi u Borovju održan je tradicionalni uskrsni blagoslov hrane. To je dio poljske tradicije koja nam je važna i nigdje (čak ni u Hrvatskoj, koja nam je kulturno bliska) nije isto kao u Poljskoj. ■

XVIII. sastanak DKF-a (10. travnja)

Osamnaesti sastanak DKF-a odnosio se na duboko osoban film *Sve na prodaju* iz 1969. godine, u režiji Andrzeja Wajde. Film portretira filmsku zajednicu tog vremena i pripovijeda priču o gubitku prijatelja i fenomenalnog glumca Zbigniewa Cybulskog, koji je 1967. godine poginuo u nesreći dok je uskakao u vlak na željezničkoj stanici u Wrocławu. ■

Marija Bistrica gospodarzem Dnia Przyjaźni Polsko-Chorwackiej

W dniu 10 kwietnia w Bibliotece Gminnej i Czytelni w Marii Bistricy uroczyste obchodzono Dzień Przyjaźni Polsko-Chorwackiej. Wydarzenie zgromadziło uczniów, przedstawicieli lokalnej społeczności oraz licznych gości.

Nacisk położono na wymianę kulturalną i przyjaźń między oboma krajami. Uczniowie klasy 2b ze Szkoły Podstawowej w Marii Bistricy, pod kierunkiem nauczycielki Miry Pehar, przygotowali prace plastyczne na temat „Polska oczami dziecka”, które zostały wystawione w przestrzeni biblioteki.

Marija Bistrica uczestniczy w tym projekcie już po raz trzeci, na zaproszenie polskiego miasta Piekary Śląskie, które oficjalnie partnersko związało się z gminą Marija Bistrica w 2018 r. To właśnie ta współpraca stanowi fundament ciągłego rozwoju przyjaznych stosunków i wymiany kulturalnej.

Podczas tego wydarzenia byli obecni: wójt gminy Marija Bistrica Josip Milički, dyrektor Szkoły Podstawowej w Marii Bistricy Dominik Karajić, przewodniczący Komitetu ds. Współpracy Międzywojewódzkiej i Międzynarodowej Zgromadzenia Żupanii Krapinsko-Zagorskiej Aleksandar Piljek oraz Ambasador RP w Chorwacji, J.E. Paweł Czerwiński wraz z małżonką Agnieszką Czerwińską. Oprócz nich w wydarzeniu wzięli udział m.in. redaktor naczelny czasopisma „Glas narodne diplomacije” („Głos Dyplomacji Narodowej”) i honorowy prezes Chorwacko-Polskiego Towarzystwa Przyjaźni Andrija Karafilipović oraz sekretarz redakcji tegoż czasopisma Vesna Vojvodić Valčić.

Grupa wokalna „Wisła” wystąpiła w oryginalnych, ręcznie wykonanych polskich strojach ludowych i zaśpiewała *a cappella* pięć polskich pieśni ludowych. Po części oficjalnej, która odbyła się w bibliotece, uczestnicy kontynuowali spotkanie podczas krótkiego zwiedzania Sanktuarium Matki Boskiej Bystrzyckiej.

Marija Bistrica domaćin Dana poljsko-hrvatskog prijateljstva

U Mariji Bistrici je 11. travnja u Općinskoj knjižnici i čitaonici svečano obilježen Dan poljsko-hrvatskog prijateljstva. Događanje je okupilo učenike, predstavnike lokalne zajednice te brojne goste.

Naglasak je bio na kulturnoj razmjeni i prijateljstvu između dviju zemalja. Učenici 2. b razreda Osnovne škole Marija Bistrica, pod vodstvom učiteljice Mire Pehar, pripremili su likovne radove na temu „Poljska kroz dječje oči“ koje su bile izložene u prostoru knjižnice.

Marija Bistrica u ovom projektu sudjeluje već treću godinu, i to na poziv poljskog grada Piekary Śląskie, koji je s Općinom Marija Bistrica službeno pobratimljen 2018. godine. Upravo ta suradnja predstavlja temelj kontinuiranog razvoja prijateljskih odnosa i kulturne razmjene.

Prisutnima su se obratili: načelnik Općine Marija Bistrica Josip Milički, ravnatelj Osnovne škole Marija Bistrica Dominik Karajić, predsjednik Odbora za međunarodnu suradnju Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije Aleksandar Piljek i veleposlanik Republike Poljske u Hrvatskoj, N.J.E. Paweł Czerwiński sa suprugom Agnieszką Czerwińską. Uz njih ovom su događaju, između ostalih prisustvovali i glavni urednik *Glasa narodne diplomacije*, počasni predsjednik Hrvatsko-poljskog društva prijateljstva Andrija Karafilipović, te tajnica redakcije tog časopisa Vesna Vojvodić Valčić.

Vokalna grupa „Wisła“ je nastupila u originalnim, ručno izrađenim poljskim narodnim nošnjama. Grupa je a cappella otpjevala pet poljskih narodnih pjesama. Nakon službenog dijela u knjižnici, sudionici su nastavili druženje uz kratak obilazak Svetište Majke Božje Bistričke. ■

DKF (Teatr na ekranie, 17 kwietnia)

W czasie tego spotkania dyskutowaliśmy o spektaklu Teatru Telewizji *Wszystko na sprzedaż* w reż. Agnieszki Jakimiak i Mateusza Atmana, który jest artystycznym hołdem dla zmarłego mistrza kina – Andrzeja Wajdy.

DKF (Kazalište na platnu, 17. travnja)

Tijekom ovog sastanka razgovarali smo o televizijskoj kazališnoj produkciji *Sve na prodaju* u režiji Agnieszke Jakimiak i Mateusza Atmana, koja je umjetnički posveta majstoru filma – Andrzeju Wajdi. ■

Noc Książki w Koperniku, czyli Niektórzy lubią poezję

W piątek 24 kwietnia na deski naszego teatru „Observatorium” powrócił ciepło przyjęty w 2024 r. montaż poetycki poświęcony noblistce, Wisławie Szymborskiej *Niektórzy lubią poezję*.

Kopernikova noć knjige ili Neki vole poeziju

U petak, 24. travnja, lijepo prihvaćen kolaž poezije iz 2024. posvećena dobitnici Nobelove nagrade Wisławi Szymborskiej, *Neki vole poeziju*, vratio se na pozornicu našeg kazališta „Observatorium”. ■

Spojrzenie w przeszłość i wykład *Przewrót majowy: między demokracją a autorytaryzmem*

W środę 29 kwietnia spotkaliśmy się, aby upamiętnić ważne wydarzenie dotyczące historii Polski. W cyklu „Spojrzenie w przeszłość” z okazji 100-lecia przewrotu majowego rozmawialiśmy o historii XX w. i o lekcjach, które z niej wynikają. Wprowadzające zagajenie pt. *Przewrót majowy: między demokracją a autorytaryzmem* wygłosiła prof. Magdalena Najbar-Agičić.

Pogled u prošlost i predavanje *Svibanjski puč: Između demokracije i autoritarizma*

U srijedu, 29. travnja, sastali smo se kako bismo obilježili važan događaj iz poljske povijesti. U ciklusu „Pogled u prošlost”, vezano uz obilježavanje 100. obljetnice Svibanjskog puča, raspravljali smo o povijesti 20. stoljeća i poukama koje ona nosi. Uvodno predavanje, *Svibanjski puč: Između demokracije i autoritarizma*, održala je profesorica Magdalena Najbar-Agičić. ■

Dzień Polonii

6 maja z okazji naszego święta, czyli Dnia Polonii, spotkaliśmy się w siedzibie. W programie wydarzenia był występ grupy teatralnej „Obserwatorium” z jednoaktówką *Słoń*, powstałą na podstawie opowiadania o tym samym tytule autorstwa Sławomira Mrożka oraz otwarcie wystawy plakatów rozmaitych wydarzeń organizowanych przez nas w ostatnich latach. Była to nie tylko okazja do wspomnień, ale i sposób zaprezentowania PTK, ważna część Dnia Drzwi Otwartych 2026 PTK „M. Kopernik”.

Dan poljske dijaspore

Dana 6. svibnja, u čast našeg praznika, Dana poljske dijaspore, sastali smo se u našem sjedištu. Program je uključivao izvedbu jednočinke *Słoń* kazališne skupine „Obserwatorium”, temeljene na istoimenoj kratkoj priči Sławomira Mrożka, te otvorenje izložbe plakata s raznih događanja koje smo organizirali posljednjih godina. Ovo nije bila samo prilika za prisjećanje, već i način predstavljanja PTK-a, važan dio Dana otvorenih vrata 2026. PTK „M. Kopernik”. ■

Występ „Wisły” podczas VII edycji festiwalu folkloru „Dwa kroki do Wenecji”

VII edycja festiwalu folkloru „Dwa kroki do Wenecji”, zorganizowana przez Blue Diamond Events Festival folkloru „Dwa koraka do Venecije” (8–11 maja 2026 r.), to coroczne międzynarodowe wydarzenie kulturalne, które odbywa się w Lido di Jesolo we Włoszech. Gromadzi ono grupy chóralne, mażoretki i zespoły tańców tradycyjnych z całego świata, aby celebrować dziedzictwo kulturowe, oferując jednocześnie uczestnikom łatwy dostęp do Wenecji. W tym roku na festiwalu wystąpiło 16 zespołów z 12 krajów. W sobotę 10 maja 2026 r. ulice Lido di Jesolo zamieniły się w święto kultury, muzyki i tradycji. Liczne grupy z Litwy, Bułgarii, Estonii, Chorwacji, Niemiec, Serbii, Bośni i Hercegowiny, Słowenii, Polski, Czech, Włoch i Turcji ożywiły miasto kolorowymi strojami, tradycyjnymi tańcami i niezapomnianymi występami. W godzi-

nach popołudniowych na placu Piazza Mazzini uczestnicy festiwalu utworzyli barwny korowód i ruszyli główną ulicą Lido di Jesolo w stronę sceny na placu Piazza Aurora. Trasa zmieniała się w przestrzeń pieśni, muzyki i tańca, co zostało nagrodzone oklaskami, miłymi komentarzami mieszkańców oraz licznych turystów oraz uwiecznione na zdjęciach. Grupa „Wisła” wystąpiła na scenie w strojach ludowych i zaśpiewała po polsku trzy pieśni: *To i hola*, *Tramblanka/Lowiczanka* i *Kukułeczka*. Gromkie brawa publiczności potwierdziły sukces występu, a także zaprezentowaną przy tej okazji różnorodność i piękno naszych strojów ludowych. Akompaniował nam na klawiszach Jan Naglić. Na zakończenie festiwalowych występów organizatorzy wręczyli przedstawicielom uczestników, w tym „Wisłę”, uroczyste plakietki w pudełku. Na festiwalu obecnych było około 400 wykonawców i ponad 1000 widzów.

Następnego dnia grupa na własny koszt wzięła udział w wycieczce do Wenecji, zorganizowanej przez Blue Diamond Events.

VII. susret festivala folkloru „Dva koraka do Venecije” u organizaciji Blue Diamond Events

Festival folkloru „Dva koraka do Venecije” (8. – 11. svibnja 2026.) godišnji je međunarodni kulturni događaj koji se održava u Lido di Jesolo u Italiji. Okuplja zbarske skupine, mažoretkinje i ansamble tradicionalnih plesova iz cijelog svijeta kako bi proslavili kulturnu baštinu, a istovremeno sudionicima ponudili jednostavan pristup Veneciji.

Ove godine na festivalu je nastupilo 16 ansambala iz 12 zemalja. U subotu, 10. svibnja 2026., ulice Lido di Jesola pretvorile su se u prekrasnu proslavu kulture, glazbe i tradicije. Brojne skupine iz Litve, Bugarske, Estonije, Hrvatske, Njemačke, Srbije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Poljske, Češke, Italije i Turske oživjele su grad šarenim kostimima, tradicionalnim plesovima i nezaboravnim nastupima.

U popodnevним satima na trgu Piazza Mazzini sudionici festivala su оформili šarenu povorku te krenuli glavnom

ulicom Lido di Jesolo do pozornice na trgu Piazza Aurora. Ruta je odjekivala pjesmom, glazbom i plesom, a sve je to nagrađeno pljeskom, fotografijama i ljubaznim komentarima lokalnih stanovnika i brojnih turista.

Vokalna grupa „Wisła” je na pozornici nastupila u narodnim nošnjama te je na poljskom jeziku otpjevala tri pjesme: *To i hola*, *Tramblanka/Łowiczanka* i *Kukuleczka*. Gromoglasan pljesak publike potvrdio je uspješnost nastupa kao i tom prilikom predstavljenu šarolikost i ljepotu naših narodnih nošnji. Na klavijaturama nas je pratio glazbeni voditelj Jan Naglić. Na kraju festivalskih nastupa organizatori su predstavnicima sudionika, među kojima je bila i „Wisła”, uručili svečane plakete u kutiji. Bilo je oko 400 izvođača i preko 1000 gledatelja. Na kraju festivalskih nastupa organizatori su predstavnicima sudionika, pa i „Wisła”, uručili svečane plakete u kutiji.

Narednog dana vokalna grupa je o vlastitom trošku sudjelovala u izletu u Veneciju, koji je organizirao Blue Diamond Events. ■

Występ grupy teatralnej „Obserwatorium” w Rijece

W ramach obchodów 25 rocznicy istnienia polskiego lektoratu na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Rijece grupa teatralna „Obserwatorium” została zaproszona do Rijek, gdzie wystąpiła 9 maja w teatrze RI (ul. Kalvarija 8). „Obserwatorium” zamknęło bogaty program obchodów (przygotowany przez lektorkę języka polskiego Agnieszkę Rudkowską) dwoma przedstawieniami – spektaklem *Słoń* według opowiadania Sławomira Mrożka oraz multimedialnym spotkaniem z poezją Wisławy Szymborskiej p.t. *Niektórzy lubią poezję...* na które zaproszeni zostali nie tylko studenci polonistyki, ale również Polonia i inni goście.

Nastup gazališne skupine „Obserwatorium” u Rijeci

U sklopu proslave 25. obljetnice tečaja poljskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, kazališna skupina „Obserwatorium” pozvana je u Rijeku, gdje je 9. svibnja nastupila u kazalištu RI (Kalvarija 8). Opsežan program proslave (koji je pripremila lektorica poljskog jezika Agnieszka Rudkowska) „Obserwatorium” je zaključio s dvije predstave: *Słoń* prema kratkoj priči Sławomira Mrożka i multimedijским kolažem poezije Wisławy Szymborske pod naslovom *Neki vole poeziju...*, na koji su bili pozvani ne samo studenti polonistike, već i poljska dijaspora i drugi gosti. ■

Imieniny Stanisława. Spotkanie 1

Pierwsze Imieniny Stanisława odbyły się w ramach tradycyjnych „Dni z Kopernikiem” 13 maja 2026 r. Mamy w Polsce wielu innych ciekawych Stanisławów, ale na patrona tego wydarzenia wybrano Stanisława Ignacego Witkiewicza jako ambasadora współczesnej polskiej kultury.

Imieniny Stanisława są w ogólnym zamyśle okazją do spotkania z polską literaturą, sztuką, teatrem, do promocji twórczości znanych i mniej znanych twórców polskich. Nie tylko Stanisławów! Tym razem została zaprezentowana twórczość Stanisława Czyczka (1929-1996), oraz wydawnictwa Instytutu Witkacego i biografia Witkacego autorstwa Przemysława Pawlaka (IW), wyd. przez Wydawnictwo Iskry.

Głównym punktem programu był wernisaż multimedialnej wystawy „Witkacy. Poza rzeczywistością”, która umożliwiła niezwykłą, cyfrową podróż przez twórczość Witkiewicza.

Wystawę 15 „ożywionych” portretów autorstwa S. I. Witkiewicza można było oglądać w galerii siedziby PTK do końca czerwca 2026 r. Ekspozycję przygotowało Centrum Spotkań Kultur w Lublinie, otwierając w ten sposób Galerię Multimedialną w lutym 2025 r. Obchodzono w ten sposób 140. rocznicę urodzin artysty i 100. rocznicę założenia słynnej Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”.

Animację stworzyła Karolina Rozpędowska, projekt objęła opieką merytoryczną Dorota Niedziałkowska z Instytutu Witkacego. Wystawa powstała we współpracy z Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, w którym znajduje się największa kolekcja dzieł Witkacego w Polsce. Teraz wystawa zawitała w PTK w Zagrzebiu.

Dodatkowo, nasi goście mogli wziąć udział w kwizie (stworzonym przez Marka Średniawę z Instytutu Witkacego), dotyczącym Witkacego i jego językowej wyznaczości. Nagrody dla zwycięzców ufundował Teatr im. S. I. Witkiewicza i Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, Instytut Witkacego i Wydawnictwo Iskry w Warszawie.

Specjalnie z okazji Imienin Stanisława otwarto też Bar 622, oferujący trunki i specjały, inspirowane tymi, którymi raczyli się bohaterowie powieści Witkacego.

Pomysłodawczynią Imienin Stanisława jest redaktor naczelna „Witkacego!” Małgorzata Vračić – witkacolog, również redaktor naczelna kwartalnika PTK Kopernik, lektorka i wykładowczyni na zagrzebskiej polonistyce. Przygotowała i poprowadziła całe spotkanie z techniczną i artystyczną pomocą Arka Nizińskiego. Na wydarzeniu zagrała AjCapela z utworami z nowej płyty *Imieniny u Staszka*.

Na spotkanie przybyło wielu gości, wśród których byli Konsul RP w Zagrzebiu Emilia Bala wraz z mężem, znakomici tłumacze lit. polskiej prof. Dalibor Blažina i Emilio Nuić, dyrektor Polskiej Szkoły w Zagrzebiu Izabella Glavić, studentki zagrzebskiej polonistyki oraz grono członków i przyjaciół PTK.

Stanisławow imendan. Sastanak 1

Prwa proslava Stanisławovog imendana održala se u sklopu tradicionalnih „Dana s Kopernikom” 13. svibnja 2026. U Poljskoj postoji mnogo drugih zanimljivih Stanisława, ali Stanisław Ignacy Witkiewicz je odabran za pokrovitelja ovog događaja kao ambasador suvremene poljske kulture.

Stanisławow imendan općenito je zamišljen kao prilika za susret s poljskom književnošću, umjetnošću i kazalištem te za promociju djela poznatih i manje poznatih poljskih umjetnika. Ne samo Stanisław! Ovak put predstavljena su djela Stanisława Czyczka (1929.-1996.), kao i publikacije Witkacyjevog instituta i biografija Witkacyja autora Przemysława Pawlaka (IW), koju je objavila izdavačka kuća Iskry.

Vrhunac programa bilo je otvorenje multimedijne izložbe „Witkacy. Iznad stvarnosti”, koja je pružila izvanredno digitalno putovanje kroz Witkacyjev rad. Izložba 15 „animiranih” portreta S. I. Witkiewicza bila je izložena u galeriji u sjedištu PTK-a do kraja lipnja 2026. Izložbu je pripremio Centar za susret kultura u Lublinu, čime je Multimedijalna galerija

otvorena u veljači 2025. Ovim događajem obilježena je 140. obljetnica umjetnikova rođenja i 100. obljetnica osnivanja poznate tvrtke za portrete „S.I. Witkiewicz”. Animacije je izradila Karolina Rozpędowska, a projekt je nadzirala Dorota Niedziałkowska iz Witkacyjevog instituta. Izložba je nastala u suradnji s Muzejom Srednjeg Pomorja u Słupsku, koji posjeduje najveću zbirku Witkacyjevih djela u Poljskoj. Izložba je sada stigla u PTK u Zagrebu.

Osim toga, naši gosti mogli su sudjelovati u kvizu (koji je osmislio Marek Średniawa iz Instituta Witkacy) o Witkacyju i njegovoj jezičnoj inventivnosti. Nagrade za pobjednike sponzorirali su Kazalište Witkacy, Sveučilište Witkiewicz i Muzej Tatra u Zakopanama, Institut Witkacy i Izdavačka kuća Iskry u Varšavi.

Bar 622 također je otvoren posebno za Stanisławow imendan, nudeći pića i specijalitete inspirirane onima koje su uživali likovi iz Witkacyjevih romana.

Ideju za Stanisławow imendan osmislila je urednica časopisa „Witkacy!” Małgorzata Vračić, witkacyologinja, ujedno i urednica tromjesečnika PTK-a Kopernik, te lektorica i profesorica na studiju poljskog jezika i književnosti u Zagrebu. Pripremila je i vodila cijeli događaj uz tehničku i umjetničku pomoć Areka Nizińskiego. Nastupio je i sastav AjCapela, izvođeci pjesme s novog albuma *Imieniny u Staszka*.

Događaju su prisustvovali brojni gosti, među kojima su bili poljska konzulica u Zagrebu, Emilia Bala, sa suprugom, ugledni prevoditelji poljske književnosti, prof. Dalibor Blažina i Emilio Nuić, ravnateljica Poljske škole u Zagrebu Izabella Glavić, studenti polonistike u Zagrebu te grupa članova i prijatelja PTK-a. ■

Występ „Wisły” z okazji polskiego Święta Narodowego Trzeciego Maja w hotelu Westin w Zagrzebiu

Święto Narodowe Trzeciego Maja obchodzone jest dla upamiętnienia uchwalenia Konstytucji 3 Maja w 1791 r. Była to pierwsza nowoczesna konstytucja w Europie i druga na świecie (po amerykańskiej). Konstytucja wprowadziła monarchię konstytucyjną, trójpodział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą oraz zniósł *liberum veto* (prawo każdego szlachcica do blokowania decyzji parlamentu). W Polsce jest to jedno z najważniejszych świąt państwowych, obchodzone poprzez uroczyste apele, ceremonie religijne i wydarzenia kulturalne.

Grupa wokalna „Wisła” otrzymała zaproszenie od Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej, Jego Ekscelencji Pawła Czerwińskiego, aby podczas uroczystości w hotelu Westin w dniu 14 maja zaśpiewać trzy hymny: hymn Rzeczypospolitej Polskiej, hymn Republiki Chorwacji i hymn Europy, a także polską pieśń *Boże, coś Polskę*. „Wisła” z dumą odpowiedziała na to zaproszenie. Zespół wystąpił, śpiewając z pamięci (bez nut), przy akompaniamencie muzycznym naszego kierownika muzycznego Jana Naglicia. Na tę okazję członkowie grupy wokalne ubrani byli następująco: kobiety w eleganckie, długie suknie w kolorze bordowym, mężczyźni w garnitury, białe koszule i bordowe krawaty. Dodatkowo, na znak wyjątkowego, narodowego charakteru uroczystości, po lewej stronie ubrań mieliśmy przypięte kotyliony (kotylin narodowy/kokarda narodowa to tradycyjny biało-czerwony znaczek w kształcie rozety, będący symbolem polskiego patriotyzmu. Zwykle nosi się go na lewej piersi podczas świąt państwowych i uroczystości historycznych). W środku grupy, ubrana w strój ludowy, śpiewała najmłodsza, nowa członkini grupy wokalne, Aniela Gajski. Był to bardzo wymagający, ale i szeroko zauważony występ.

Nastup „Wisły” povodom poljskog državnog blagdana 3. svibnja u hotelu Westin u Zagrebu

Dan poljskog ustava (polj. Święto Narodowe Trzeciego Maja) slavi se u spomen na isti datum iz 1791. godine kada je usvojen Trećesvibanjski ustav. Bio je to prvi moderni ustav u Europi i drugi u svijetu (nakon američkog).

Ustav je uveo ustavnu monarhiju, odvojio zakonodavnu, izvršnu i sudbenu vlast te ukinuo *liberum veto* (pravo svakog plemića da blokira odluke parlamenta). U Poljskoj je to jedan od najvažnijih državnih blagdana koji se obilježava svečanim postrojanjima, vjerskim obredima i kulturnim manifestacijama.

Vokalna grupa „Wisła” dobila je poziv veleposlanika Republike Poljske Pawła Czerwińskiego da prilikom obilježavanja svečanosti 14. svibnja u hotelu Westin otpjeva tri himne: himnu Replike Poljske, himnu Republike Hrvatske i himnu Europe, te poljsku pjesmu „Boże coś Polskę”. „Wisła” se ponosom odazvala tom pozivu. Nastupila je pjevajući (bez nota) uz glazbenu pratnju našeg glazbenog voditelja Jana Naglicia. Tom prilikom članovi „Wisły” odjeveni su na sljedeći način: žene u svečane duge haljine u bordo boji, muškarci u odjela, bijele košulje i bordo kravate. Dodatno, u znak iznimnog nacionalnog karaktera svečanosti imali smo s lijeve strane odjeće prikopčan kotiljon (nacionalni kotiljon/kokarda je tradicionalna bijelo-crvena značka u obliku rozete, simbol poljskog patriotizma. Obično se nosi na lijevoj strani prsa tijekom državnih praznika i povijesnih svečanosti). U sredini grupe pjevala je obučena u narodnu nošnju naša najmlađa nova članica Aniela Gajski. Ovo je bio vrlo zahtjevan ali i jako zapažen nastup. ■

Występ „Wisły” na koncercie „Rapsodia ukraińskich barw w Zagrzebiu” Wspólnoty Ukraińskiej Miasta Zagrzebia

Na zaproszenie prezydium Wspólnoty Ukraińskiej, w dniu 16 maja w Domu Dziennikarza (Novinarski dom) przy ul. Perkovčevej 2 w Zagrzebiu, Grupa wokalna „Wisła” wystąpiła na koncercie „Rapsodia ukraińskich barw w Zagrzebiu”, który jest tradycyjną imprezą kulturalną organizowaną przez Wspólnotę Ukraińską Miasta Zagrzebia we współpracy z Radą Ukraińskiej Mniejszości Narodowej. Celem tego wydarzenia jest promowanie bogatego ukraińskiego dziedzictwa kulturowego, tradycji, muzyki i tańca poprzez synergię z kulturą chorwacką i polską.

Krótkie przemówienie powitalne wygłosiła Marija Meleško, przewodnicząca Wspólnoty Ukraińskiej Miasta Zagrzebia, a następnie wystąpili: solistka Katja Bobrek z towarzyszeniem fortepianowym Lucijana Relji, zespół wokalny „Asante” z Zagrzebia, solistka Snižana Koverha z towarzyszeniem fortepianowym Olhy Lesiv, KUD Oporovec, zespół folklorystyczny „Tory UZGZ”, Grupa wokalna „Wisła” z Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „M. Kopernik” w Zagrzebiu, zespół „Ščedryk UZGZ”, grupa taneczna Pierwszego Teatru Ukraińskiego w Zagrzebiu, a gospodarzem wydarzenia był Oleksandr Rohovskyj.

Po zakończeniu koncertu nastąpiło wręczenie podziękowań uczestnikom. Publiczność nagrodziła wszystkich wykonawców gromkimi brawami. „Wisła” wystąpiła w strojach ludowych i zaśpiewała *a cappella*.

Nastup „Wisły” na koncertu „Rapsodija ukrajinskih boja u Zagrebu” Ukrajinske zajednice Grada Zagreba

Na poziv predsjedništva Ukrajinske zajednice, dana 16. svibnja 2026. u Novinarskom domu, Perkovčeva 2 u Zagrebu, Vokalna grupa „Wisła” nastupila je na koncertu „Rapsodija ukrajinskih boja u Zagrebu” koji je tradicionalna kulturna manifestacija i glazbeno-scenski koncert koji organizira Ukrajinska zajednica Grada Zagreba u suradnji s Vijećem ukrajinske nacionalne manjine. Cilj ovog događaja je promicanje bogate ukrajinske kulturne baštine, tradicije, glazbe i plesa kroz sinergiju s hrvatskom i poljskom kulturom.

Kratki pozdravni govor održala je Marija Meleško, predsjednica Ukrajinske zajednice Grada Zagreba za tim su nastupili: solistica Katja Bobrek uz klavirsku pratnju Lucijana Relje, Vokalni sastav „Asante” iz Zagreba, solistica Snižana Koverha uz klavirsku pratnju Olhe Lesiv, KUD Oporovec, Folklorni ansambl „Tory UZGZ”, Vokalna grupa „Wisła” iz Poljske kulturne udruge „M. Kopernik” u Zagrebu, Ansambl „Ščedryk UZGZ”, Plesna grupa Prvoga ukrajinskoga kazališta u Zagrebu a voditelj događaja je bio Oleksandr Rohovskyj.

Nakon završetka koncerta uslijedila je podjela zahvalnica sudionicima. Publika je gromkim aplauzom nagradila sve izvođače. „Wisła” je nastupila u narodnim nošnjama i pjevala *a cappella*. ■

Robert Małkiewicz w Zagrzebiu

Roberta Małkowicza w Polsce nie trzeba przedstawiać. Ma status celebryty i prawdziwego autorytetu, do którego doszedł dzięki swej długoletniej działalności jako pisarz i autor programów podróżniczo-kulinarnych. Część z nich była emitowana w Telewizji Chorwackiej. Niedawno ukazały się chorwackie tłumaczenia dwóch książek (*Café Museum* i *CK kuchnia*) Roberta Małkowicza, który często przyjeżdża do Chorwacji. Spotkanie z Robertem Małkowiczem odbyło się w naszej siedzibie w poniedziałek 18 maja w cyklu „Spotkania z książką” oraz 19 maja w Muzeum Etnograficznym w Zagrzebiu.

Robert Małkiewicz u Zagrebu

Roberta Małkowicza nie trzeba posebno predstavljati u Poljskoj. Ima status celebritija i pravi autoritet, stečen dugom karijerom pisca i autora putopisnih i kulinarskih programa. Neke od tih emisija emitirane su na Hrvatskoj televiziji. Nedavno su objavljeni hrvatski prijevodi dviju knjiga (*Café Museum* i *Carska i kraljevska kuhinja*) Roberta Małkowicza, koji često posjećuje Hrvatsku. Sastanak s Robertom Małkowiczom održan je u našem sjedištu u ponedjeljak, 18. svibnja, u sklopu ciklusa „Susreti s knjigom”, a 19. svibnja u Etnografskom muzeju u Zagrebu. ■

Promocja chorwackiego tłumaczenia mikropowieści *Piotruś* Lea Lipskiego

W ramach „Spotkań z książką” odbyła się 20 maja promocja chorwackiego wydania *Piotrusia* Lea Lipskiego (1917-1977). Książkę tego niezwykłego awangardowego autora przetłumaczył na język chorwacki prof. Dalibor Blažina, a wydało Wydawnictwo Disput. Tym razem promocja była urozmaicona niezwykle filmem przedstawiającym autora, do którego tłumacz przygotował napisy po chorwacku, oraz przedstawił autora w krótkim wykładzie.

Promocja hrvatskog prijevoda mikroromana *Piotruś* Lea Lipskog

U sklopu „Susreta s knjigom” 20. svibnja promovirano je i hrvatsko izdanje djela *Piotruś* Lea Lipskog (1917-1977). Ovu izvanrednu knjigu avangardnog autora na hrvatski je preveo profesor Dalibor Blažina, a objavila ju je izdavačka kuća Disput. Ovaj put na promociji je prikazan neuobičajen film koji predstavlja autora, s hrvatskim titlovima koje je priredio prevoditelj, a u kratkom predavanju je predstavio autora. ■

Wspomnienie Walentyny Lončarić w piątą rocznicę jej śmierci

Walentyna Lončarić była jedną z założycielek Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „M. Kopernik” w Zagrzebiu, jego długoletnią przewodniczącą oraz Przedstawicielką mniejszości polskiej w Zagrzebiu. Zmarła pięć lat temu, w dniu 29 kwietnia 2021 r. Jej polscy i chorwaccy przyjaciele, koledzy oraz współpracownicy zebrali się 27 maja w siedzibie naszego Towarzystwa, aby oddać hołd jej wielkiemu dziełu.

W 2010 r. została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej – wysokim odznaczeniem państwowym – za długoletni wkład na rzecz społeczności polskiej w Chorwacji, a Polskie Towarzystwo Kulturalne „M. Kopernik” nadało jej tytuł Honorowej Przewodniczącej. Walentyna Lončarić otrzymała też Medal Miasta Zagrzebia, którym odznaczono ją za wybitny wkład w zachowanie i ochronę pozycji mniejszości narodowych.

Była również założycielką, wieloletnią kierowniczką oraz aktywną członkinią grupy wokalne „Wisła”. Z tej okazji członkini „Wisły” Krystyna Simić przygotowała prezentację multimedialną o Walentynie, a cała grupa zaśpiewała kilka piosenek, które niegdyś wykonywała wspólnie z Walentyną na scenach w Chorwacji i innych krajach Europy.

W organizację spotkania, oprócz Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „M. Kopernik”, włączył się Zoltan Balaž Piri – przewodniczący Koordynacji Rad i Przedstawicieli Mniejszości Narodowych Miasta Zagrzebia oraz przewodniczący Rady Węgierskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia, który zapewnił poczęstunek na tym naszym rocznicowym spotkaniu. W spotkaniu wzięło udział ponad 30 osób, głównie członków naszego Towarzystwa, Przedstawiciel Polskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia oraz Przedstawicielka Żydowskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia.

Sjećanje na Walentynu Lončarić povodom pete godišnjice njezine smrti

Walentyna Lončarić bila je jedna od osnivačica Poljske kulturne udruge „M. Kopernik” u Zagrebu, njegova dugogodišnja predsjednica i predstavnica poljske manjine u Zagrebu. Preminula je prije pet godina – 29. travnja 2021. Njezini poljski i hrvatski prijatelji, kolege i suradnici 27. svibnja okupili su se u sjedištu naše Udruge kako bi odali počast njezinom velikom djelu.

Godine 2010. odlikovana je Viteškim križem Reda za zasluge Republike Poljske, visokim državnim odlikovanjem, za dugogodišnji doprinos poljskoj zajednici u Hrvatskoj, a Poljska kulturna udruga „Mikołaj Kopernik” dodijelila joj je titulu počasne predsjednice.

Walentyna Lončarić dobitnica je Medalje Grada Zagreba kojom je odlikovana za istaknuti doprinos očuvanju i zaštiti položaja nacionalnih manjina.

Walentyna Lončarić bila je također osnivačica, dugogodišnja voditeljica te aktivna članica Vokalne grupe „Wisła”. Ovom prigodom članica Vokalne grupe „Wisła” Krystyna Simić pripremila je multimedijalnu prezentaciju o Walentyni, a „Wisła” je otpjevala nekoliko pjesama koje je na pozornicama u Hrvatskoj i u zemljama Europe nekada zajedno pjevala s Walentynom.

U organizaciju susreta uz Poljsku kulturnu udrugu „Mikołaj Kopernik” uključio se prigodnim domjenkom Zoltan Balaž Piri, predsjednik Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba i predsjednik Vijeća mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba. Na susretu je bilo prisutno preko 30 osoba, uglavnom članova naše Udruge, predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba, te predstavnik židovske nacionalne manjine Grada Zagreba. ■

DKF (29 maja)

Najnowszy film *Dom dobry* w reż. Wojciecha Smarzowskiego nie był najłatwiejszym tematem do dyskusji, ponieważ opowiada historię miłości, która przerodziła się w prawdziwy koszmar. To mocne kino poruszyło nas do głębi.

DKF (29. svibnja)

Najnoviji film *Dom Dobry (Dobra kuća)*, redatelja Wojciecha Smarzowskog, nije bio najlakša tema za raspravu, jer govori o ljubavi koja se pretvorila u pravu noćnu moru. Ovaj snažan film duboko nas je dirnuo. ■

Café Kopernik

W środę 3 czerwca organizowaliśmy w siedzibie comiesięczne, ale ostatnie już przed wakacjami, spotkanie w luźnej atmosferze przy kawie lub innych napojach.

Café Kopernik

U srijedu, 3. lipnja, održali smo naš mjesečni sastanak u našem sjedištu, posljednji prije ljetnih praznika, u opuštenoj atmosferi uz kavu ili druga pića. ■

Majówka-czerwówka

W dniu 6 czerwca uczniowie Polskiej Szkoły w Zagrzebiu oraz zaprzyjaźniona Polonia wyruszyli na pełną przygodę wycieczkę do malowniczej Rastoki. Podczas zwiedzania poznali niezwykle historie o wodospadach, wrózkach i... Winnetou. Po obiedzie odwiedzili posiadłość rodziny Holjevac, gdzie zobaczyli tradycyjny młyn, ciekawe eksponaty etnograficzne i inne pamiątki. Na zakończenie nastąpił czas na relaks na łące – były gry, przekąski i mnóstwo śmiechu. To był dzień pełen słońca, dobrej zabawy w świetnym towarzystwie.

Svibanjski izlet u lipnju

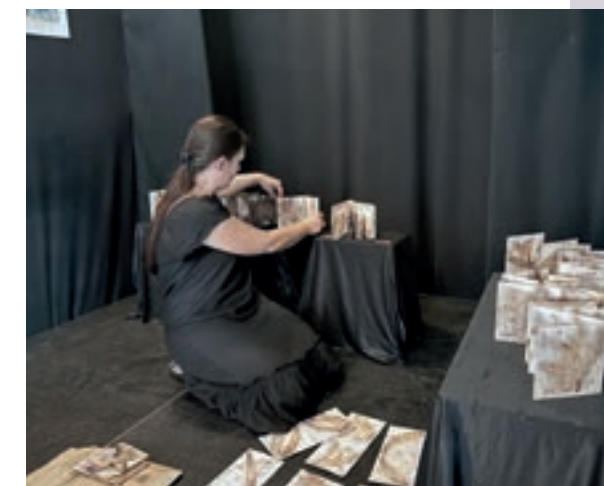
Dana 6. lipnja učenici Poljske škole u Zagrebu i njihovi poljski prijatelji krenuli su na uzbudljivi izlet u slikovitu Rastoku. Tijekom obilaska saznali su izvanredne priče o slapovima, vilama i... Winnetou. Nakon ručka posjetili su obiteljsko imanje Holjevac, gdje smo vidjeli tradicionalni mlin, zanimljive etnografske izložbe i druge zanimljivosti. Nakon toga, slijedilo je vrijeme za opuštanje na livadi – bilo je igara, grickalica i puno smijeha. Bio je to dan pun sunca, zabave i odličnog druženja. ■

Wernisaż wystawy *Tam, gdzie mnie nie ma* – cyjanotypie Izy Kavedžiji

Wystawa *Tam, gdzie mnie nie ma*, prezentująca kolekcję cyjanotypii tworzonych od 2020 r. została otwarta 24 czerwca i towarzyszyła nam przez całe lato. Cyjanotypia to historyczna technika fotograficzna opierająca się całkowicie na energii słonecznej i polegająca na wykorzystaniu światła UV do naświetlania papieru poddanego obróbce chemicznej, dzięki czemu uzyskuje on swoje charakterystyczne, głębokie odcienie pruskiego błękitu. Poprzez tę zależność od ekspozycji słonecznej, każda odbitka staje się bezpośrednim, fizycznym zapisem konkretnego momentu. Kolekcja porusza intymne pytania o przynależność, miejsce i nieobecność. Tematy te zostały uchwycone za pomocą wyraźnych, białych przestrzeni w obrębie głębokich błękitów (miejsc, w których światło zostało uchwycone) pozostawiając nienasświetlone obszary. Te puste przestrzenie wizualnie wyrażają to, czego brakuje, zamieniając brak koloru w głęboką refleksję nad tym, gdzie nas nie ma.

Otvorenje izložbe *Tamo gdje me nema* – Cijanotipije Ize Kavedžije

Izložba *Tamo gdje me nema* predstavlja kolekciju cijanotipija nastalih od 2020. godine. Izložba je otvorena 24. lipnja i bila je dostupna za razgledavanje tijekom cijelog ljeta. Cijanotipija je povijesna fotografska tehnika u potpunosti zasnovana na solarnoj energiji, koja koristi UV svjetlo za osvjtljavanje kemijski tretiranog papira, dajući mu karakteristične, duboke nijanse pruske plave. Kroz ovo oslanjanje na izloženost suncu, svaki otisak postaje izravan, fizički zapis određenog trenutka. Kolekcija istražuje intima pitanja pripadnosti, mjesta i odsutnosti. Ove teme su uhvaćene kroz izrazite bijele prostore unutar dubokih plavih tonova (gdje je svjetlost uhvaćena), ostavljajući neosvijetljena područja. Ovi prazni prostori vizualno izražavaju ono što nedostaje, pretvarajući odsutnost boje u duboku refleksiju o tome gdje nas nema. ■

Magdalena Najbar-Agičić

Józef Piłsudski (1867–1935).

Godine 1918. Poljska je obnovljena od tri dijela, koja su se od podjela Poljske krajem 18. stoljeća nalazila u sastavu triju susjednih država.¹ Skoro je sve u ta tri dijela Poljske bilo različito, od željezničke mreže do pravnog sustava. Veći dio teritorija Poljske ratna su djelovanja izravno pogodila. Uništeni su mostovi, željezničke postaje i brojne stambene zgrade. Međutim, poljski se narod želio ponovno ujediniti, a trenutna je situacija na kraju rata pružila takvu mogućnost.

Tu je situaciju najbolje znao iskoristiti upravo Józef Piłsudski. Time je najviše zadužio svoje sunarodnjake. Bio je pravi politički igrač. Imao je dar razumijevanja trenutne situacije i brzog reagiranja na promjene. Bio je žestok neprijatelj Rusije, koju je smatrao najopasnijom za Poljsku pa se na početku rata stavio na stranu Centralnih sila. Kad je postalo jasno da je revolucija iz rata isključila Rusiju, a Antanta se našla na putu prema konačnoj pobjedi vješto je promijenio stranu. Stao je na čelo zemlje nakon završetka svjetskog rata, te ju je iz početnog kaosa izveo na koliko-toliko siguran put.

Tu se nije zaustavio. Stranački sukobi i neprestana parlamentarna borba koji su uslijedili, mogli su izazivati strah za budućnost domovine. Piłsudski je sebe smatrao jedinom pravim spasom za Poljsku. Bio je uvjeren da razumije prave potrebe Poljaka. Godine 1926. odlučio se za državni prevrat i uvođenje sustava koji, iako Piłsudski nije preuzeo nominalnu funkciju državnog poglavara a tek je povremeno stajao na čelu vlade kao njezin predsjednik, i premda su nadalje formalno djelovali parlament i političke stranke, zapravo nije bio ništa drugo nego njegova diktatura. Dosljedno je nastupao protiv parlamenta, a svoje protivnike, koji su zagovarali parlamentarni sustav, nemilosrdno je progonio.

Stario je. Nije trpio protivljenje. Sve je više degenerirao sustav koji je uveo svibanjskim prevratom. Parole sanacije – ozdravljenja političkog sustava u Poljskoj – pokazale su se praznim obećanjem. Kao i obično u takvoj situaciji, dolazilo je do brojnih slučajeva nasilja i zloupotreba položaja od strane državnih činovnika.

Umro je okružen legendom koju je velikim dijelom sam svjesno stvorio. Legendom čovjeka Božje providnosti za Poljsku. Na posljednje počivalište u kriptama katedrale na brdu Wawel u Krakovu, u susjedstvo poljskih kraljeva, otpratio ga je velik broj Poljaka, koji su ga štovali i koji su ga upamtili po ulozi u vraćanju nezavisnosti i borbi za slobodu. Na tom je godinama radila državna propaganda.

Bio je vojskovođa, iako nije imao pravog vojnog obrazovanja, a najvjernije pristaše imao je upravo u vojsci. Posebno su mu bili odani njegovi suborci iz najranijih vremena „strijelaca“ i legija. Oni su ga dosljedno zvali „komandant“ i kasnije, kada je već imao čin maršala. Naravno, Piłsudski je imao i žestoke protivnike, koji su s pravom isticali njegov autoritarizam. Neki su ga voljeli,

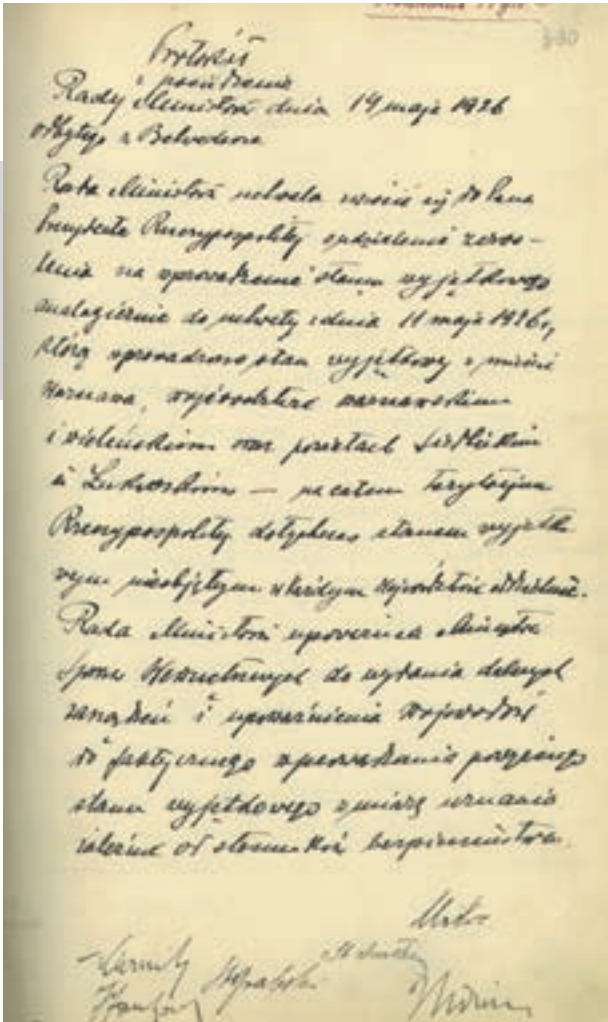
Daria Nałęcz
Tomasz Nałęcz

Józef Piłsudski

Vojskovođa i državnik
nezavisne Poljske

Knjiga *Józef Piłsudski, vojskovođa i državnik nezavisne Poljske* Darije i Tomasa Nałęcz izašla je na hrvatskom u prijevodu Magdalene Najbar-Agičić i uz njezin uvod. Ovdje donosimo dijelove tog teksta.

Bio je pravi politički igrač. Imao je dar razumijevanja trenutne situacije i brzog reagiranja na promjene. Bio je žestok neprijatelj Rusije, koju je smatrao najopasnijom za Poljsku pa se na početku rata stavio na stranu Centralnih sila.

Zapisek sjednice vlade, 14. svibnja 1926.

Bio je vođa nacije i tvorac ili – točnije kazano – jedan od tvoraca nezavisnosti Poljske. Bio je socijalist koji je u jednom trenutku krenuo putem diktature.

a drugi mrzili. Međutim, na neki je način Piłsudski, možda upravo zbog nesreća koje su se poljskom narodu dogodile nakon njegove smrti, postao simbol nezavisnosti Poljske.

Legenda Piłsudskog prisutna je u Poljskoj i danas. Tomu je uvelike doprinijelo to što su prijeratni sustav u Poljskoj i sâm Piłsudski kao simbol tog sustava u komunističkoj propagandi nakon Drugoga svjetskog rata uvijek bili žigosani i predstavljeni crnim bojama. Ako su ga komunisti toliko mrzili, onda je logikom prkosa Piłsudski u očima Poljaka bio vrijedan sve većeg što-vanja. Bio je vođa nacije i tvorac ili – točnije kazano – jedan od tvoraca nezavisnosti Poljske. Bio je socijalist koji je u jednom trenutku krenuo putem diktature. Bio je sposoban političar koji je svjesno dominirao umovi-ma svojih pristaša do te mjere da oni nisu bili u stanju samostalno misliti što se pokazalo pogubnim kada je otišao s povijesne pozornice. Njegovom se životu ne smije pristupati nekritički, ali se ne smije niti osporavati njegovu ulogu koja je nesumnjivo bila velika. Nje-gova biografija zasigurno može biti argument u prilog tezi o odlučujućoj ulozi pojedinca u povijesti. Ipak, u toj ćemo biografiji pronaći i greške i slabosti – dokaz da je Piłsudski bio samo čovjek sa svim svojim vrednotama i manama. Čovjek koji je imao sposobnosti i sreće stati na čelo svoga naroda u povijesnom trenutku.

Od Ožujskog ustava do Svibanjskog prevrata²

Na temelju Ožujskog ustava novi su izbori održani tek u jesen 1922. godine uz bojkot ukrajinskog stanovniš-tva. Zbog toga je prosječna izlaznost bila na razini 68%: najviša u Pomeraniji i zapadnim dijelovima (preko 80%), a najniža u jugoistočnim dijelovima zemlje (samo malo iznad 30%). Pobjeda je ponovno pripala Nacionalnoj demokraciji, odnosno koaliciji Pučko-nacionalnog save-za i Kršćanskog saveza nacionalnog jedinstava, naziva-nog skraćeno i pogrdno „Chjenom“ (u izgovoru jednako kao hijena; od *Chrześcijański Związek Jedności Naro-dowej*), koja je osvojila 37% mandata u Sejmu (odno-sno 163 zastupnička mjesta), a još više u Senatu. Drugo mjesto imao je Blok nacionalnih manjina sa skoro upola manje mandata (89), iza toga PSL „Piast“ (70), PSL „Oslobođenje“ (48) i PPS (41). Ti su rezultati pokazali jasnu nadmoć Nacionalne demokracije nad strankama ljevice. Budući da nije uveden izborni prag, u parlament je ušao veliki broj stranaka i lista te su buduće koalicije bile nestabilne, a vlade podložne čestim promjenama.

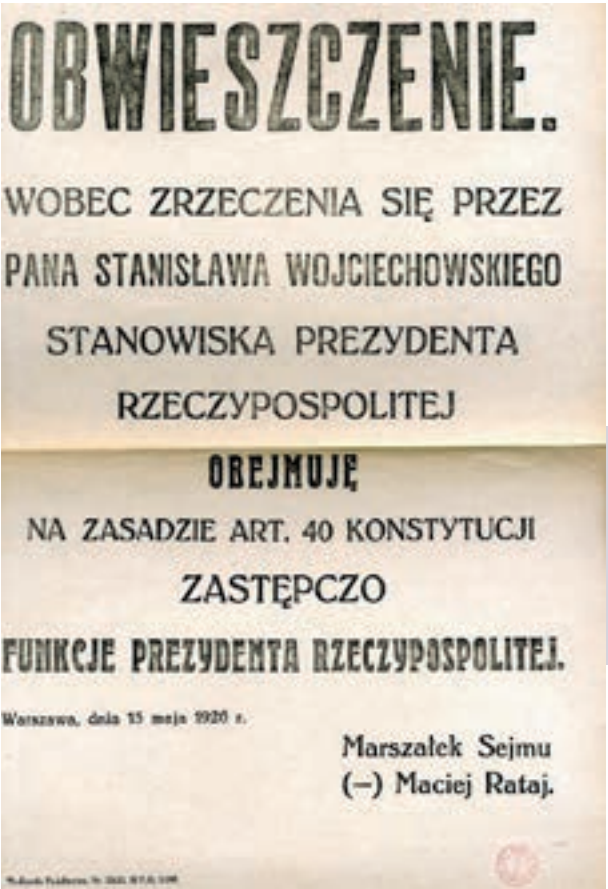
Ipak, prije nego što se stranački parlamentar-ni život imao priliku pokazati kao prilično neučinkovit, parlament je trebao u Nacionalnoj skupštini (tj. na za-jedničkom zasjedanju obaju domova) izabrati novog

predsjednika države. Ovlasti predsjednika predviđene ustavom bile su vrlo skromne, skrojene uz pretpostav-ku da će ta funkcija pripasti Piłsudskom. U toj situaciji Piłsudski je odustao od kandidature. Izbori za predsjed-nika održani su 9. prosinca 1922. godine. Bilo je nekoliko kandidata, a činilo se da najviše šansi ima kandidat de-snice, aristokrat Maurycy Zamoyski. Međutim, tijekom tog popodneva glasovalo se čak pet puta budući da sve do petog kruga niti jedan kandidat nije dobio nat-polovični broj glasova. Nakon prvog neodlučenog gla-sovanja pristupilo se eliminacijskim glasovanjima. U tri je kruga Zamoyski pobjeđivao protukandidate koje su istaknuli PPS (Ignacy Daszyński), nacionalne manjine (Jan Baudouin de Courtenay) i PSL „Piast“ (Stanisław Wojciechowski), no nije dobio natpolovičnu većinu. Napokon, u ringu je ostao s posljednjim protukandida-tom – Gabrielom Narutowiczem, kojeg je istaknuo PSL „Oslobođenje“. Nacionalna demokracija očekivala je da taj kandidat neće dobiti glasove PSL-a „Piast“, koji je bio u političkoj zavadi s PSL-om „Oslobođenje“, no seljaci su ipak podržali Narutowicza glasujući protiv Za-moyskog – najvećeg zemljoposjednika u državi.

Gabriel Narutowicz bio je plemićkog podrijetla, po struci inženjer hidrotehnike, graditelj hidroelektrana, nekadašnji profesor Politehničke visoke škole u Züric-hu. Do Prvoga svjetskog rata ostvario je značajnu pro-fesionalnu karijeru u inozemstvu, a onda se uključio u pomoć sunarodnjacima preko Švicarskog generalnog komiteta za pomoć žrtvama rata u Poljskoj i preko dru-gih organizacija. U zemlju se vratio u rujnu 1919. i aktivno se uključio u njezinu izgradnju i obnovu. Od ljeta 1920. dvije godine obnašao je dužnost ministra javnih radova u nekoliko vlada. Posvećivao je dosta brige i regulaci-ji toka Visle, u čemu su mu korisna bila bogata inoze-mna iskustva. Nakon toga preuzeo je dužnost ministra vanjskih poslova, a tu je funkciju zadržao i nakon izbora u jesen 1922. godine. Činjenica da je u prosincu postao predsjednički kandidat, a pogotovo izbor koji je uslije-dio, bila je za sve, pa i za njega, veliko iznenađenje.

Uslijedio je šok za nacionalne demokrate koji nika-ko nisu željeli prihvatiti ishod izbora. Nacionalistička desnica i kršćanski demokrati odbili su suradnju s no-vim predsjednikom države te su protiv njega pokre-nuli pravu hajku. Njihov je osnovni argument bio da je Narutowicz izabran zahvaljujući glasovima nacionalnih manjina. Smatrali su to uvredom za poljski narod, a iza-branog predsjednika nazivali su „židovskim elektom“, što je bilo suprotno važećem ustavu u kojem je jam-čena ravnopravnost građana bez obzira na nacionalnu pripadnost. U desnom se tisku povelu agresivna hajka i Narutowicz je klevetan na sve moguće načine. Pisalo se da nema nikakve veze s Poljskom, da slabo govori poljski jezik. Naglašavalo se da nije vjernik i da pripada slobodnom zidarstvu. To je dovelo do prave histerije

Ovlasti predsjednika predviđene ustavom bile su vrlo skromne, skrojene uz pretpostavku da će ta funkcija pripasti Piłsudskom. U toj situaciji Piłsudski je odustao od kandidature.

Obavijest predsjednika Sejma o preuzimanju funkcije državnog poglavara nakon ostavke predsjednika S. Wojciechowskog.

Građani okupljeni ispred Poniatowskog mosta u Varšavi.

u dijelu društva. Predsjednik je dobivao uvredljiva i prijetuća anonimna pisma, otrov u kutijicama s natpisom „Dobar tek!” i slično. U Varšavi su organizirani prosvjedi. Na dan predsjedničke prisege Gabriela Narutowicza 11. prosinca 1922. skupina pristaša nacionalne demokracije pokušala je spriječiti taj čin. Kočija kojom se izabrani predsjednik vozio na mjesto prisege naišla je ne samo na gnjevne uzvike i uvrede, već su se na nju sasule grude snijega i blata. S uvredama su se susreli i mnogi zastupnici u Sejmu i Senatu koji su stigli na svečanost, a na ulicama Varšave odigrale su se prave ulične borbe između pristaša socijalista i desničarskih prosvjednika, dok je policija ostala uglavnom pasivna.

Dana 14. prosinca 1922. u svome sjedištu u palači Belveder Józef Piłsudski predao je Narutowiczu ovlasti šefa države, koju je obnašao kao načelnik. Svečanosti su prisustvovali premijer te predsjednici Sejma i Senata. Pokušavajući pružiti ruku protivnicima, u namjeri formiranja nestranačke vlade, portfelj ministra vanjskih poslova predsjednik je ponudio svome suparniku na izborima, Maurycyju Zamoyskom. Ipak, situacija u kojoj se Gabriel Narutowicz našao bila je vrlo teška, a on sam bio je potresen nastalim okolnostima.

Propagandna akcija Nacionalne demokracije i hajka koja se širila stvorile su izuzetno uzavrelu atmosferu u zemlji. U tim je okolnostima jedan od pristaša Naci-

onalne demokracije, po zanimanju slikar, izvršio atentat na predsjednika Narutowicza 16. prosinca 1922. godine, samo pet dana nakon što je ovaj preuzeo dužnost. Ubojstvo predsjednika dogodilo se na umjetničkoj izložbi u poznatoj varšavskoj galeriji *Zachęta*. Atentator je tvrdio da je namjeravao ubiti i Piłsudskog da je on bio izabran za predsjednika. Osuđen je na smrtnu kaznu koja je odmah potom i izvršena. U nekim krugovima Nacionalne demokracije razvili su se i stanoviti oblici štovanja njegove osobe. Držale su se i mise zadušnice sve dok ih Biskupska konferencija nije zabranila.

Ubojstvo prvog predsjednika obnovljene II. Poljske Republike bio je događaj koji je bacio veliku sjenu na mladu poljsku demokraciju. Bez obzira na to što se radilo o činu pojedinca, moralnu su odgovornost snosili političari desnice. Politička je napetost rasla, pojavila se opasnost nasilnih obračuna između pristaša ljevice i desnice, a nova vlada generala Władysława Sikorskog morala je prvenstveno poraditi na uspostavi kontrole nad situacijom u zemlji. Za novog je predsjednika države odmah u prvom glasovanju izabran Stanisław Wojciechowski – podržali su ga zastupnici istih političkih opcija kao i njegova prethodnika. Nakon ovih burnih događaja s kraja 1922. sljedeća je godina donijela relativnu stabilizaciju. Važan doprinos tomu dalo je imenovanje Władysława Grabskog, jednog od istaknutijih poljskih

J. Piłsudski na Mostu Poniatowskog u Varšavi prije susreta s predsjednikom S. Wojciechowskim 12. svibnja 1926.

ekonomista, za ministra financija. Pred njim je stajao vrlo važan zadatak da poboljša ekonomsko stanje u zemlji, odnosno obuzda galopirajuću inflaciju. U proljeće 1923. stvorena je nova vlada utemeljena na koaliciji desnih stranaka Kršćanskog saveza nacionalnog jedinstva i PSL „Piast”. Ta je koalicija, nazvana „Chjeno-Piastom”, bila temelj – odnosno parlamentarno zaleđe – dviju vlada na čelu s premijerom Wincentijem Witosom, prve iz 1923. i druge iz 1926. godine.

Witosovi su se seljaci odlučili za sklapanje koalicije s desnicom želeći s mrtve točke pomaknuti pitanje agrarne reforme koju su kočile konzervativne struje na desnici. Taj savez centrističkog „Piasta” s Nacionalnom demokracijom naišao je na snažno protivljenje na ljevici, pa čak i među nekim bliskim Witosovim suradnicima. Razvoj događaja potresao je očito i Józefa Piłsudskog koji je nakon napuštanja položaja načelnika države trebao ostati i dalje aktivan u vojnim strukturama (prvenstveno kao šef štaba i predsjednik Užeg ratnog vijeća). Nakon sklapanja koalicije „Chjeno-Piasta” Piłsudski je donio odluku o svome povlačenju iz politike. Kao što se kasnije pokazalo, samo za neko vrijeme.

Teška gospodarska i društvena situacija u zemlji dovela je do vala štrajkova i prosvjeda, od kojih su neki završili upotrebom sile od strane policije, pa i do krvavih uličnih obračuna u kojima je bilo više ubijenih. Posebno

široko odjeknuli su događaji iz studenog 1923. u Krakovu gdje je poginulo 18 štrajkaša, 14 vojnika i policajaca, a ranjenih je bilo više od stotinu. Ta su zbivanja poljuljala poziciju Witosu kao premijera, tim više jer je izostao očekivani dogovor oko uvođenja agrarne reforme. U prosincu 1923. formirana je nova izvanparlamentarna vlada. Na njezinom se čelu našao Władysław Grabski, koji je ranije dao ostavku budući da nisu izglasani zakoni koje je predlagao za spas državnih financija. Iako je Grabski bio vezan uz Nacionalnu demokraciju, u svoju je vladu uključio i neke političare drugih političkih opcija nastojeći im na taj način pružiti ruku. Ta je vlada, za čijeg je mandata provedena sveobuhvatna monetarna i financijska reforma, opstala neuobičajeno dugo za prilike II. Poljske Republike, skoro dvije godine. Podnijela je ostavku zbog, kako se kasnije pokazalo, prolaznih gospodarskih poteškoća. Naslijedila ju je kratkotrajna vlada s premijerom Aleksandrom Skrzyńskim, aristokratom i konzervativcem koji je u vladi Grabskog obnašao funkciju ministra vanjskih poslova.

Politički sustav II. Poljske Republike ponovno je pokazivao svoju neučinkovitost, a parlament nesposobnost stvaranja stabilne koalicije. Do svibnja 1926. godine odluku da će ponovno preuzeti stvari u svoje ruke donio je Józef Piłsudski, i dalje omiljen među značajnim dijelom vojske. U trenucima pada vlade Skrzyńskog, kada su

Pristaše J. Piłsudskog tijekom opsade Belwadera.

desnica i PSL „Piast” sklapali novi dogovor o stvaranju treće Witosove vlade, pripreme za državni udar bile su već u tijeku. Wincenty Witos zadržao se u premijerskoj fotelji tek nekoliko dana. Naime, Piłsudski je 12. svibnja 1926. na čelu vjernih jedinica krenuo prema Varšavi s namjerom da sruši legalnu, iako definitivno neomiljenu vladu. S obzirom na iskustvo kakvo su s Witosovom prethodnom vladom imali radnici i ljevica općenito, oni su Piłsudskom pružili pomoć, primjerice zaustavljajući na željeznici vlakove s transportom vojnih jedinica vjernih vladi na njihovom putu u glavni grad. U velikom dijelu političke scene u Poljskoj bilo je prisutno uvjerenje o potrebi preuređenja političkog sustava koji se pokazao lošim. Stoga su mnogi u Piłsudskom vidjeli spas, odnosno priliku da se situacija popravi, pa su ga podržali ili naprosto ostali pasivni u trenutku vojnog udara.

Ipak, prevrat nije prošao bez prolijevanja krvi. Pokazalo se da nije bio ni iz daleka toliko dobro pripremljen kao što se mislilo, a na ulicama Varšave došlo je do borbi između jedinica vjernih vladi i pristaša Piłsudskog: poginulo je blizu 400 ljudi (i vojnika i civila), a mnogo je više bilo ranjeno. Smatra se da je Piłsudski „požurio” s pučem bojeći se gubitka utjecaja u vojsci. Tek nakon dva dana preuzeo je kontrolu nad Varšavom. Nije samo pala Witosova vlada (novi premijer postao je Kazimierz Bartel), već je ostavku dao i predsjednik Republike Stanisław Wojciechowski. Nacionalna skupština glasovima ljevice i centra izabrala je Piłsudskog za šefa države no on je odbio preuzeti dužnost i za predsjednika je predložio Ignacyja Mościckog, a parlament se podredio njegovoj volji.

Pristaše J. Piłsudskog ispred Belwadera.

Ignacy Mościcki bio je kemičar, izumitelj i sveučilišni profesor. U političkom je smislu bio blizak Piłsudskom još od početaka svoga sudjelovanja u socijalističkom pokretu. Priznati znanstvenik, u trenutku izbora je bio prividno neovisan i apolitičan kandidat prihvatljiv mnogima, no u političkom je smislu bio zapravo poslušni izvršitelj volje maršala Piłsudskog. Kao predsjednik obavljao je uglavnom samo počasne dužnosti, a pažnju je posvećivao gospodarskom razvoju zemlje. Na mjestu predsjednika Republike ostao je i nakon smrti Piłsudskog, sve do izbijanja Drugoga svjetskog rata, izvršavajući svoj drugi sedmogodišnji mandat (ponovno je bio izabran 1933. godine).

Krajem ljeta 1926. donesene su promjene u ustavu („kolovoška novelizacija”) – izvršna je vlast dobila prevagu nad zakonodavnom, a u Poljskoj je započeo razdoblje „sanacije”. U tom vremenu Józef Piłsudski nije obnašao najviše funkcije u državi; tek je povremeno bio premijer i/ili ministar obrane, ali je do svoje smrti 1935. igrao dominantnu, zapravo (polu)diktatorsku ulogu. Svoj je naziv sanacija dobila prema parolama „ozdravljenja” odnosno sanacije političkog sustava u II. Poljskoj Republici koje je propovijedala prilikom dolaska na vlast. Svibanjskim prevratom i promjenama koje su uslijedile završilo je prvo razdoblje parlamentarne vlasti te su otvorena vrata autoritarnom sustavu, koji je potrajao do sve do kraja II. Poljske Republike, to jest do početka Drugoga svjetskog rata. Tako je bilo usprkos tome što su cijelo to vrijeme u Poljskoj postojali svi izvanjski oblici parlamentarne demokracije – djelovale su političke stranke, održavali su se izbori, mijenjale vlade.

J. Piłsudski sa suradnicima na Mostu Poniańskog u Varšavi prije susreta s predsjednikom S. Wojciechowskim 12. svibnja 1926.

Prva vlada K. Bartela formirana 15. svibnja 1926. s J. Piłsudskim kao ministrom vojnih poslova.

Przypisy:

1 Fragmenti predgovora Magdalena Najbar-Agičić knjizi Dariusz i Tomasz Nałęcz *Józef Piłsudski, vojskovođa i državnik nezavisne Poljske*, Zagreb 2017.
2 Poglavlje iz knjige: Magdalena Najbar-Agičić *Druga Republika. Poljska u međuratu (1918-1939)*, Zagreb 2028.

Momo Yano

1 kwietnia zagrzebską polonistykę odwiedziła Japonka pochodząca z Osaki, Momo Yano, która studiuje m.in. język polski w Amsterdamie. Napisała specjalnie dla nas kilka słów od siebie.

Cześć! Mam na imię Momo, jestem z Japonii, ale od wielu lat mieszkam w Europie. W tej chwili mieszkam w Holandii i od dwóch lat studiuję językoznawstwo i język polski na Uniwersytecie Amsterdamskim. Kiedy mówię ludziom, że uczę się języka polskiego, często są zaskoczeni i pytają dlaczego. Zaczęłam uczyć się polskiego ponieważ musiałam nauczyć się jednego języka na studiach lingwistycznych i chciałam nauczyć się jakiegoś języka słowiańskiego. Na początku wszystkie elementy było bardzo trudne – nie wiedziałam, jakie są przypadki i kiedy ich użyć, ani jak wymówić: „ś”, „sz”, „ć”, „cz” itd.

Moja przygoda z językiem polskim naprawdę nabrała rozpiętości, gdy w lipcu 2025 r. pojechałam na letnią szkołę NAWA do Torunia. Nauczyłam się tam bardzo wiele, nie tylko o języku polskim, ale także o polskiej kulturze, historii, sztuce i wielu innych rzeczach (tam też poznałam moją przyjaciółkę Agnes!). Po letniej szkole zaczęłam słuchać polskich podcastów, takich jak „Bliskoznacznik” i „Besties”, a także oglądać polskie programy telewizyjne. Moje ulubione programy to „Sanatorium Miłości”, „Kuchenne Rewolucje” i „Nauka Jazdy”. Obserwuję też kilku polskich twórców na Instagramie, na przykład Rozkosznego i Kamilę Kalińczak.

Po ukończeniu licencjatu w przyszłym roku chciałabym podjąć studia magisterskie w Polsce. Interesuje mnie logopedia oraz tłumaczenia ustne i pisemne. Studiowanie języka polskiego z pewnością będzie wyzwaniem, ale myślę, że studiowanie w Polsce to świetna okazja, aby dowiedzieć się więcej o polskim społeczeństwie i poznać nowych ludzi.

Jestem bardzo wdzięczna, że podejmując decyzję o nauce języka polskiego dwa lata temu, zyskałam tak wiele wspaniałych możliwości i doświadczeń. Cieszę się, że będę kontynuować naukę tego języka w przyszłości.

こんにちは! モモです。私は日本人ですが、小学生の頃からずっとヨーロッパに住んでいます。今はオランダのアムステルダム大学2年生で、一般言語学とポーランド語を勉強中です。「ポーランド語を学んでいる」と言うと、よく驚かれ、なぜわざわざポーランド語という難しい言語を選んだのかを尋ねられます。その理由は、言語学の学科の一貫として1つ新しい言語を学ばなければならなかったこと、そしてスラブ系の言語を学びたかったからです。当初は、ありとあらゆるものが新鮮で、授業の内容がさっぱり理解できないこともしばしばありました。対角、類角とは一体何なのか、ポーランド語特有のś, sz, cz, ćの音はどう発音するのかなど、いろいろと苦労しました。

ポーランド語学習の虜になったのは、2025年の7月にトルンヘサマースクールに行ったことがきっかけでした。2週間という短い期間でしたが、ポーランドの言語だけでなく、文化、歴史、芸術、その他いろいろな分野のことについてたくさん学びました（おまけに今では大親友のアグネスにも出会いました!）。それ以来、「Besties」や「Bliskoznacznik」などポーランド語でポッドキャストを聴いてみたり、ポーランドのテレビ番組を見たりし始めました。

お気に入りには、「Sanatorium Miłości」「Kuchenne Rewolucje」と「Nauka Jazdy」です。また、RozkosznyやKamila Kalińczakなど、SNSでポーランド人のクリエイターもフォローしています。来年の夏に学士号を取得した後は、ポーランドの大学院で勉強したいと思っています。私が興味がある分野は、スピーチリハビリ/セラピーや、翻訳/通訳などです。ポーランド語で、なおかつ大学院のレベルで勉強するとするとそれなりなチャレンジに面することはわかっています。しかし、これはポーランドの社会構造についての知識を深め、いろいろな新しい人間関係を築く絶好な機会にもなると思います。

2年前の「ポーランド語を勉強する」という単純な選択がこれほど多くの素晴らしい機会と経験を与えてくれたことをとてもうれしく思います。この先もずっと、ポーランド語を勉強し、さらにその工程で得た知識や経験を活かしていきたいです。■

Janina Wojtyna-Welle

Wspomnienie o naszej Walentynie

Walentyna Lončarić, z domu Trofimiuk, urodziła się w Hajnówce 1 maja 1939 r. W latach siedemdziesiątych pracowała w Warszawie w Centrali Handlu Zagranicznego, zajmowała się przemysłem chemicznym. Przyjeżdżała na Międzynarodowe Targi Zagrzebskie i tu poznała przyszłego męża, Pavla Lončaricia, który był architektem. Na stałe przyjechała do Zagrzebia w 1971 r.

Po siedmiu latach pobytu znalazła pracę w agencji turystycznej. Była zawsze pełna werwy i szukała innych, nowych zajęć. Trafiła do Konsulatu Generalnego, gdzie organizowano spotkania polonijne. Na jednym takim spotkaniu padł pomysł, że dobrze byłoby zorganizować towarzystwo kulturalne, skupiające Polaków. Ówczesny konsul generalny Tadeusz Nestorowicz poparł inicjatywę. Grupa założycielska liczyła dziesięć kobiet, Stworzono statut i zarejestrowano Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik”. Walentyna Lončarić była jego długoletnią przewodniczącą. Poświęciła Polonii Zagrzebskiej całą swoją energię, wielkie zdolności organizacyjne. Wiele trudu poświęciła, by zdobyć siedzibę dla Towarzystwa. Towarzystwo przyznało jej tytuł honorowej przewodniczącej.

Propagowała polską tradycję i kulturę poprzez organizowanie licznych wystaw, koncertów propagujących polską muzykę, różnych spotkań... Ciągle miała nowe pomysły. W roku 1993 zorganizowała szkołę języka polskiego, która na początku miała pierwszą i drugą klasę oraz grupę przedszkolną. Nieco później, gdy już w Zagrzebiu uruchomiona została Ambasada RP, powstał przy niej Szkolny Punkt Konsultacyjny, który przekształcił się z czasem w działającą do dziś, Polską Szkołę.

Walentyna zorganizowała grupę wokalną „Wisła”, która propaguje polską kulturę i tradycję. Zainicjowała tradycyjne koncerty bożonarodzeniowe w zagrzebskiej katedrze.

Była długoletnią przedstawicielką Polskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia. Współpracowała z innymi mniejszościami narodowymi w Chorwacji i wszędzie starała się propagować polską kulturę i tradycję.

W roku 2010 za wieloletnią pracę na rzecz Chorwackiej Polonii została odznaczona przez prezydenta Komorow-

skiego wysokim odznaczeniem państwowym, Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. Otrzymała i inne polskie odznaczenia. Miasto Zagrzeb uhonorowało ją Medalem Miasta Zagrzebia za wybitne zasługi na rzecz działalności mniejszości narodowych.

Często jeździła do rodzinnej Hajnówki, by – jak mawiała – naładować akumulatory na dalsze działanie i planowała w przyszłości wrócić tam na stałe.

Zmarła 29 kwietnia 2021 r. Pochowana została w Hajnówce. Odczuwam wielki smutek, że z powodu dużej odległości nie mogę iść na Jej grób. Minęło już pięć lat od śmierci naszej Wali! Przyjaźniłam się z Walą przez prawie 50 lat! Czasami mawiała, że tylko na mnie może zawsze liczyć. Mam dzięki naszej długoletniej przyjaźni wiele wspólnych wspomnień. Była zawsze pogodna, wesoła, miała duże poczucie humoru, ale potrafiła czasem narazić się ludziom, mówiąc bez ogródek, co o danej sprawie myśli.

Nasze Towarzystwo zorganizowało w dniu 27 maja 2026 r. wieczór wspomnień o Walentynie, gdzie obejrzelśmy wywiad z Walą nagrany przez Daniela i Julię Simiciów oraz zbiór fotografii. ■

KOPERNIK

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE POLJSKA KULTURNA UDRUGA

Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” w Zagrzebiu;

Poljska kulturna udruga „Mikołaj Kopernik” u Zagrebu

10000 Zagreb, Savska 34/36, Hrvatska

Tel: 00385 1/ 49 21 919; e-mail: kopernik@kopernik.hr

Strona internetowa: www.kopernik.hr

Profil na Facebooku: <https://www.facebook.com/ptkkopernik>

Redakcja/Uredništvo:

Urednica/Redaktor naczelna: Małgorzata Vražić

Członkowie redakcji/ Članovi uredništva: Damir Agićić, Magdalena Najbar-Agičić,

Sabina Fučić, Arkadiusz Niziński, Marek Stanojević, Jolanta Sychowska-Kavedžija,

Beata Winnicka-Božanović, Janina Wojtyna-Welle. .

Dystrybucja/Distribucija: Poljska kulturna udruga „Mikołaj Kopernik” u Zagrebu

Nakład/Naklada: 150 primjeraka

Druk/Tisak: Banian ITC, Zagreb

Skład/Grafička oprema: Ibis grafika, Zagreb

U broju su korišteni materijali koje su poslali članovi PKU „Mikołaj Kopernik”. Korištene fotografije i grafike su javno vlasništvo ili pripadaju PKU „Mikołaj Kopernik”, čine privatnu zbirku i ne podliježu autorskoj zaštiti. Slike koje se odnose na pojedine događaje korištene su u skladu s dogovorom s vlasnicima slika u skladu s autorskim pravom.

Informacija o zadaniu publicznym:

PROJEKT FINANSOWANY PRZEZ MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ W KONKURSIE „POLONIA I POLACY ZA GRANICĄ 2024– MEDIA I STRUKTURY”.

PROJEKT FINANCIRAN OD STRANE MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA REPUBLIKE POLJSKE U NATJEČAJU „POLONIJA I POLJACI U INOZEMSTVU 2024 – MEDIJI I STRUKTURE”.

Publikacija wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Publikacija izražava isključivo stavove autora/autorica i ne može se poistovjetiti sa službenim stavom Ministarstva vanjskih poslova.

Zadanie współfinansowane ze środków kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2026 roku.

Projekt sufinansiran sredstvima Ureda Senata Republike Poljske u okviru programa skrbi o poljskoj diaspori i Poljacima izvan Republike Poljske u 2026. godini.

Ovaj tromjesečnik izrađen je uz financijsku podršku Savjeta za nacionalne manjine. Sadržaj ovog tromjesečnika u isključivoj je odgovornosti Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik” i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Savjeta za nacionalne manjine.

Kwartalnik jest wydawany dzięki finansowemu wsparciu Rady do Spraw Mniejszości Narodowych Republiki Chorwacji. Za treść kwartalnika wyłączną odpowiedzialność ponosi Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik”. Publikacja nie odzwierciedla stanowiska Rady do Spraw Mniejszości Narodowych.

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

SAVJET ZA
NACIONALNE
MANJINE

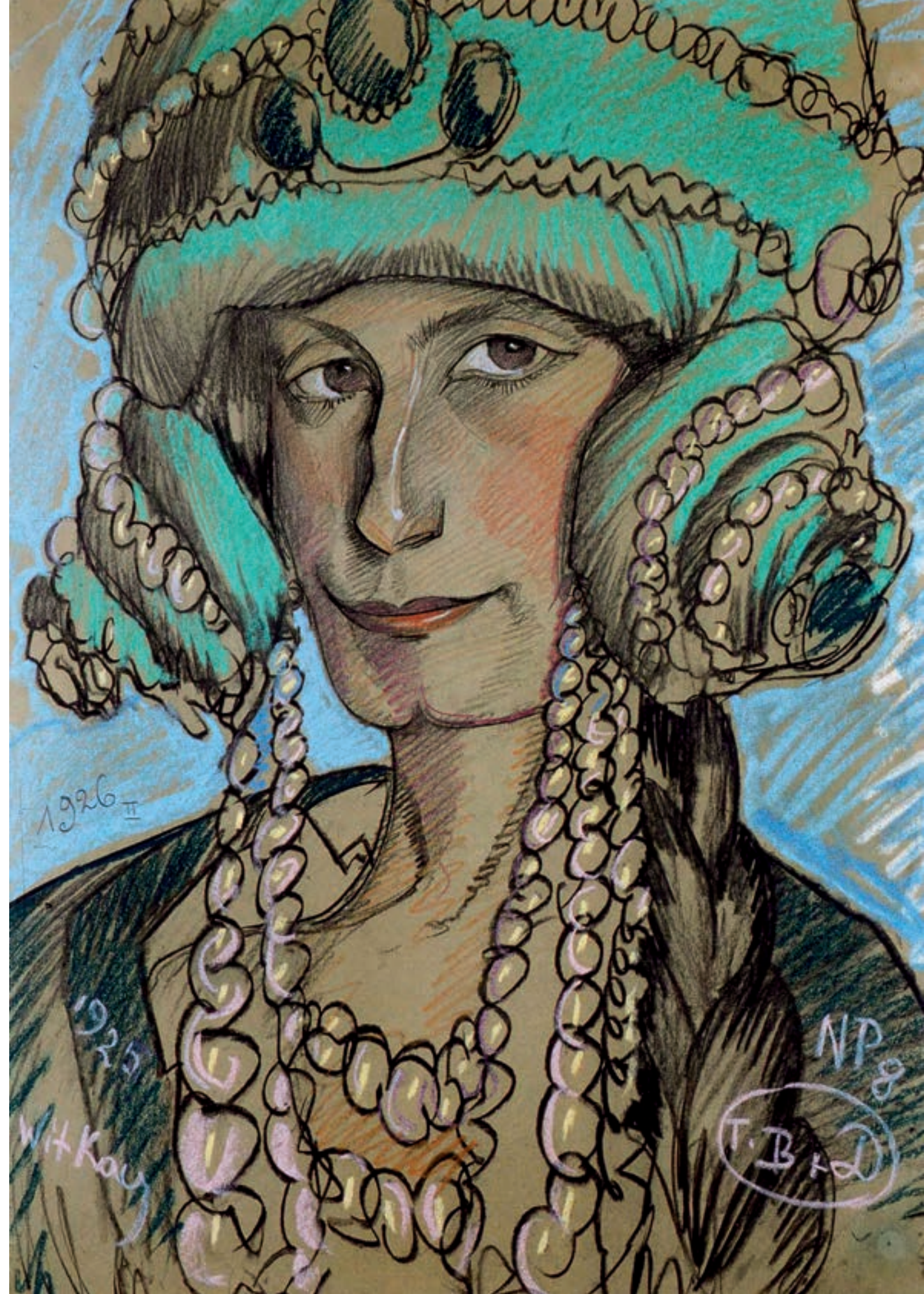

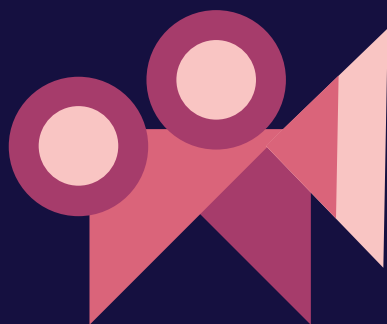
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

<http://www.wspolnotapolska.org.pl>

DKF
KOPERNIK

**TAJEMNICZY
POKAZ
SPECJALNY**

DKF Kopernik

każdy ostatni piątek miesiąca

przyjdź pogadać

Zagrzeb, Savska 34/36